No. 2053 Zaterdag 12 Mei 1923. 40ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: St. Elisabeth's Gasthuis.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Openingsrede

van

ZIJNE EXCELLENTIE

Gouverneur Mr. N. J. L. BRANTJES.

Mijne Heeren,

Nu ik wederom het voorrecht heb in uw midden te verschijnen om ingevolge artikel 77 van het Regeeringsreglement Uwe vergadering voor het nieuwe zittingjaar te openen, is het mij eene behoefte U dank te zeggen voor den door U in het afgeloopen jaar verrichten arbeid.

Met leedwezen constateer ik de afwezigheid van het oud-lid van uwen Raad, den Heer H. Statius Muller, die tot voor korten tijd nog deel uitmaakte van Uw College. Een man als hij, eerlijk en onpartijdig van karakter, zich nimmer latende leiden door persoonlijke belangen, door geen sympathieën of antipathieën, die bij de behandeling van alle kwesties slechts de behartiging zocht van de hem dierbare kolonie, was een aangewezen persoon om van Uwen Raad deel uit te maken.

Ofschoon de door zijn aftreden veroorzaakte vacature spoedig weder werd aangevuld door de benoeming van den Heer E. S. C. de Veer Abrahamsz tot lid van Uw College, zoo is het aantal der Leden van Uwen Raad, dat aan de werkzaamheden geregeld zal kunnen deelnemen, tijdelijk toch zeer beperkt, waar uw jongste lid, de heer Abrahamsz, alsmede de heer Penso zeer onlangs wegens gezondheidsredenen naar Europa vertrokken, Uw Voorzitter en Ondervoorzitter nog niet vandaar zijn teruggekeerd en de heer de la Try Ellis door ambtelijke functie dit jaar aan een verblijf op de Bovenwindsche eilanden gebonden is.

Ik vertrouw echter, dat de ijver en toewijding der op Curaçao aanwezige leden van Uw College, onder de beproefde leiding van Uwen verdienstelijken waarnemenden Voorzitter zullen voorkomen, dat onvoltalligheid van vergaderingen tot belemmering en vertraging in de afdoening van noodige en nuttige aangelegenheden zal leiden.

In menig opzicht gaf het afgeloopen zittingjaar reden tot dankbaarheid.

Behoudens eenige kortstondige ongeregeldheid op 17 Juli 1922, werden orde en rust in de kolonie niet verstoord.

Dat bij die gelegenheid eenige slachtoffers vielen, waaronder een zeer zeker volmaakt onschuldige vrouw, die in hare woning door een schot der politie werd getroffen, is zeer zeker in hooge mate te betreuren.

De tot bijstand gerequireerde troepenmacht bleek voor haar taak om de orde te herstellen volkomen berekend; aanstonds ter plaatse maakte zij onder taktvolle leiding zonder bloedvergieten vrijwel onmiddellijk een einde aan de wanordelijkheden.

De wenschelijkheid van het behoud van een garnizoen op Curaçao, zoolang althans niet kan worden overgegaan tot invoering eener militaire politie, die voor de kolonie aanmerkelijk hoogere lasten tengevolge zal hebben, werd daardoor aangetoond.

Niettegenstaande de Commissaris als een der eerste slachtoffers viel, gaf het optreden der voor dergelijke gevallen niet berekende politiemacht over het algemeen geen reden tot ontevredenheid.

De gezondheidstoestand der bevolking liet weinig te wenschen over.

De verhouding tusschen onze kolonie en de naburige republieken bleef steeds vriendschappelijk.

Naar verbetering van het onderwijs, zoowel het openbare als het bijzondere werd met betrachting der dringend noodzakelijke zuinigheid voortdurend gestreefd.

Beantwoorde het bezoek aan de openbare leeszaal niet geheel aan de daarvan gekoesterde verwachtingen, het zeer drukke gebruik dat van de daaraan verbonden openbare bibliotheek wordt gemaakt, stelt de reden van bestaan van die inrichting duidelijk in het licht.

Ook op St. Eustatius kwam, dank zij particulier initiatief, vrijwillige bijdragen en gaven en belanglooze medewerking een werkelijk zeer goede openbare leeszaal en bibliotheek tot stand

Op het eiland Saba stelt men zich voor als blijvende herinnering aan het aanstaande regeeringsjubileum van Hare Majesteit onze geëerbiedigde Koningin eveneens eene openbare leeszaal met bibliotheek tot stand te brengen.

De economische toestand der kolonie onderging in 1922 weinig verandering.

Ten deele als een gevolg van de overvloedige regens van het vorig jaar waarvan de landbouw op de Benedenwindsche eilanden partij kon trekken, werd de invloed van de crisis die de wereld doormaakt, hier minder zwaar dan in andere landen gevoeld.

Ongewone droogte deed aan den landbouw op de Bovenwindsche eilanden echter veel schade. De lage katoenprijzen deden aldaar van verbouwing van dat product afzien.

Was op Curaçao de maisoogst dit jaar minder ruim dan in het voorafgaande, was de kleine dividivi-oogst bij geringen afzet iets beter, de oogst van oranjeschillen was bijzonder goed, al liet de afzet te wenschen over en waren de prijzen laag.

Op Aruba en Bonaire was de oogst van mais en rankvruchten zeer overvloedig.

Door vraag naar dit artikel uit Columbia, kwam in den loop van dit jaar eene verandering ten goede in den afzet van zout op Curaçao en Bonaire.

Op St. Martin bleef de zoutverscheping beneden die van 1921.

Het voornemen bestaat om wanneer in 1924 de aldaar bestaande concessies eindigen, door wijziging te brengen in de afgifte daarvan, het niet oogsten van rijp zout en weinig intensieve ontginning der pannen zooveel doenlijk te voorkomen.

Niettegenstaande de opkoopprijs van gewone stroohoeden laag bleef, werd steeds ijverig in dien tak van nijverheid gewerkt; de uitvoer van stroohoeden bedroeg in 1922 ruim f 48.000 meer dan in 1921.

Op Bonaire bleef de belangstelling in de vlechtcursussen dalende.

Aruba voerde 10.000 dozijn stroohoeden minder uit dan in 1921.

Ook waar door een teruggaan der leveringsprijzen het bedrag der waarde van verschillende ingevoerde artikelen in 1922 minder is geworden, al bedroegen de ingevoerde hoeveelheden meer, zoo overschrijdt het eindcijfer van den invoer van 1922 dat van 1921 met f. 1.481.326; in hoofdzaak als een gevolg van den meerderen invoer van ruwe olie en steenkolen.

De invoer uit het Moederland daalde van f. 1.246.740 in 1921 tot 980.178, eene vermindering aldus van f. 266.562.

Tegenover een vermeerderden invoer staat ook een vermeerderde uitvoer namelijk van f. 1.135.489.

Tot dit cijfer droeg belangrijk bij de vermeerderde uitvoer van gasoline, waarvan dit jaar ruim 15 millioen liters zijnde ruim 10 millioen liters meer dan in 1921, werd uitgevoerd.

De waarde van den uitvoer naar het Moederland vermeerderde met f. 15.845 en steeg tot f. 90.131.

De eenigszins verbeterde handelstoestand in de omliggende republieken, het vervoer van grootere hoeveelheden koffie langs de haven van Curaçao, had eene vermeerdering van den doorvoer met 12.697 ton tengevolge; in 1921 bedroeg die 55.026 ton.

De Curaçaosche Petroleum Maatschappij breidde voortdurend hare installaties en werkzaamheden uit. Ook het aantal harer schepen nam toe.

De aanvoer van ruwe olie uit Venezuela bedroeg in 1922 pl. m. 274.000 ton, terwijl bovendien nog pl. m. 17.000 ton ruwe olie in twee ladingen uit Californië werd ingevoerd; een zeer belangrijke stijging vergeleken met den invoer van ruwe olie van 173.000 ton in 1921.

Uit Venezuela werd bovendien 11.500 ton stookolie geleverd.

Aan alhier bunkerende stoomschepen werd door deze Mij dit jaar ± 46.000 ton stookolie geleverd.

Het aantal stoomschepen dat de haven van Curaçao in 1922 binnenviel, bedroeg 1182 met een netto inhoud van 3,035.063 M3; het jaar 1921 met 292 en een netto inhoud van 709.667 M3 overtreffende.

In den loop van 1922 heeft de „Compagnie Generale Transatlantique" Curaçao definitief in haar vaarplan opgenomen, de Italiaansche lijn La Veloce breidde haar vaart met een groot stoomschip, de Venezuela, uit, de Horn-lijn stelde een nieuwen dienst met Europa in en bracht met een stalen motorschip de verbinding tusschen Curaçao en de Gulfports tot stand.

Inplaats van de N. O. S. A-lijn, die hare vaart staakte, zal de Aluminum lijn haar binnentrede in onze haven doen.

Schijnbaar had er ook eene verlevendiging der zeilvaart plaats.

In het afgeloopen jaar vielen 1241 zeilschepen, dat is 69 meer dan in 1921, onze haven binnen.

Die toeneming wordt echter verklaard door de omstandigheid, dat een 76-tal Venezolaansche open bootjes, die de parelvisscherij uitoefenen, Curaçao aandeden om te proviandeeren.

De netto inhoud der binnengekomen zeilschepen, die in 1921 154.631 M3 bedroeg, was dan ook in 1922: 55.738 M3 kleiner, niettegenstaande het aantal

Curaçaosche Ditjes en Datjes.

Ze hebben geen tunnel geboord.

Ook hebben ze geen zweefbrug gebouwd.

Nog veel minder 'n kanaal gegraven.

En toch heb ik schik, ben heusch in mijn sas.

Want men heeft ten lange leste ingezien, dat 't zoo toch niet blijven kon.

Er is eindelijk iets gedaan, 'n heel klein ietsje.

[illegible] op bepaalde tijden onver[illegible]dicht, 'n motorbootje zal haast-geba[illegible]en via 'n keurig gecement trapje [illegible] den overkant tuffen, de twee buikige stoomketels met zuiger-annex hebben 'n groote beurt gehad.

't Is iets, maar toch blijft 't voor 'n wereldhaven in opkomst, goed beschouwd, je reinste confectie, je ideaalste lapwerk.

Of ik dan niet voldaan ben?

Heelemaal niet, 't lijkent er niet op.

Voor altijd in 'n hurry uit-en-instoomende-steamers is die proef 'n reuzestrop!

Maar, mijn goeie Jan Paul, jij bent dan ook nooit tevreden, wat wil je dan toch?

Nog maar 's beuken met zwellende byceps op hetzelfde aanbeeld, op gevaar af uw mond te doen splijten, door 'n reuze-geeuw. Ik wil, en geloof me onze nazaten zullen wonderend hun voorhoofden rimpelen over ons jansalieachtig oer-conservatisme, ik wil òf 'n zweefbrug òf 'n kanaaltje, òf vóór alles en boven alles, als je ideale oplossing, 'n tunnel.

Maar dat gaat immers niet.

Groote Goden, dat .... gaat .... immers .... niet.

In mijn prille jeugd, bij Juffrouw Rozeraad op de fröbelschool, heb ik gezongen met wijd opengesperde rozige toetlippen: „Hij kan wel, maar hij wil niet, en daarom kan hij niet."

Snapt u 't hyper-opvoedkundige, wat verscholen ligt in deez simpele woorden?

En toen ik op negenjarige leeftijd mijn eerste zwemles kreeg, en bij thuiskomst mijn nog natte zwembroek in een hoek keilde onder 'n: „ajakkes, dat akelige zwemmen kan ik nooit leeren," toen streek mijn goeie vader mij liefkoozend over mijn nog kleffe aschblonde kuif met 'n: Mijn klein Jantje, luister 's vent, zeg nooit: dat *kan* ik niet. Als je wilt, kan je alles.

En gelijk had de goede man, want, binnen 'n week of wat zwom ik als 'n rot, en in mijn verdere jaren, zijn me die woorden altijd geweest 'n stut en 'n steun in de vaak zoo onbarmhartige *struggle for life*.

Dat .... gaat .... immers .... niet!

Nog niet heel lang geleden, heb ik zelfs die woorden moeten hooren, uit den mond van 'n Rotterdamschen commissaris van politie, en toen heb 'm op slag vierkant bewezen, dat 't wel ging.

Dat was zoo.

Er werd gestaakt in Rotterdam, door bootwerkers, of sleepers of metselaars of .... enfin, ik weet 't heusch niet meer, want er staakt in mijn geboortestad altijd wat. De zgn. onderkruipers werden door militairen en politie te paard en te voet beschermd.

't Liep tegen half 6, en ik moest naar huis.

Goeie morgen, 't plein wat ik dwars over moest steken, om binnen 'n kwartier achter 'n smakkelijk kalfssoepje te zitten, was geheel afgezet, daar mocht geen sterveling door.

Omloopen? Dank u wel, dat beteekende voor mij minstens 'n half uur tippelen.

Ik naar een der hooge Oomes met 'n paar sterretjes.

Zeg ik, met 'n tik aan mijn dopje: Dag, meneer, zou ik niet eventjes over mogen steken?

— „Oversteken, meneerrrrr? Geen kwestie van, dat gaat niet, dat gaat beslist niet, praat me er niet van."

— „Ja, maar luister 's, ik moet gaan dineeren, en ik rammel van den honger."

— „Ja, ja, dat kan wel zijn, hoor, 't gaat gewoon niet," en toen me van top tot teen opnemend: „maar wie is u?"

Ik gaf 'm mijn kaartje.

Hij keek me weer 's aan, en .... „enfin, als u 't wilt riskeeren, ga uw gang."

En ik zette mijn kraag op, stak mijn handen diep in de ampele zakken van mijn demietje, en stevende doodkalm heelemaal alleen, met gedecideerde pas naar den overkant.

Daar viel ik pardoes in de armen van 'n anderen ietwat geagiteerden politieman.

—„Wie heeft u, hier en gunter, verlof gegeven van 't cordon te verbreken?"

— „O, dat's all right, die meneer daar in de verte met die sabel in ze'n hand."

Hij keek me ook 's aan, bromde zoowat langs ze'n heroiken snor van: „enfin, gaat u maar door," en ik verdween tusschen roodwangige soldaatjes met geladen geweren en trappelende biefstukpaarden, en 'n kwartier later onder 't kalfsoeplepelen vertelde ik mijn bejaard moedertje de reden van mijn ietwat te laat zijn op 't etensappel.

— „Jongelief, zei ze toen, onder 't zenuwachtig verkruimelen van haar brood, jongelief, beloof me zooiets nooit meer te doen, ze hadden je dood kunnen schieten."

— „Kom, moeder zei ik, nog al de moeite waard, maar dán moeten ze ook maar niet zeggen: „dat 't niet gaat."

***

'k Twijfel er geen seconde aan: of iedereen zal 't roerend met mij eens zijn, dat opkomst van Curaçao afhangt in volle breedte en wijdte, van de bloei van onze prachthaven.

Onze haven is de hartslag, die 't levensbloed pompt door Oost en West en Zuid en Noord van geheel de kolonie, tot in de verste uithoeken van 't Curaçaosche binnenland, waar de ongebreidelde passaatwind

schepen gelijk gezegd grooter was.

De bestaande malaise verminderde niet; de vaart, door de Curaçaosche schoeners tusschen de haven van Curaçao en Maracaibo vroeger onderhouden, moest tengevolge van de concurrentie der stoomvaartlijnen op laatst genoemde haven varende, geheel worden gestaakt.

De eerste Sisal Cultuur Maatschappij werd in het afgeloopen jaar in staat van faillissement verklaard; het op de velden aanwezige gewas kon de kosten aan het oogsten daaraan verbonden niet loonen. De liquidatie zal dan ook zeer weinig opleveren.

De Cultuur Maatschappij Nederlandsche Antillen te St. Eustatius hervatte hare werkzaamheden ook dit jaar niet; door het welig opschieten van onkruid wordt op hare velden de geplante sisal eveneens langzaam maar zeker waardeloos.

De Mijn- Maatschappij „*Curaçao*" bleef voortdurend werkzaam al ging haar uitvoer van phosphorzure kalk zoowel wat waarde als hoeveelheid betreft dit jaar achteruit.

De aloëcultuur op Aruba en Bonaire ging gebukt onder de lage marktprijzen; sedert schijnt echter in den prijs van dat product verbetering te zijn ingetreden.

De Aruba Goud Maatschappij heeft in 1922 niet gewerkt, evenmin had er vischvervoer plaats door de Arubiaansche vischonderneming Neptunus.

Door de verhoogde koopkracht der bevolking verbeterde de toestand van den winkelhandel te Curaçao in vele opzichten.

Werd Bonaire dit jaar eene op kleine schaal begonnen electrische licht installatie rijk, ook op Aruba zal binnenkort eene inrichting voor het leveren van electrischen stroom tot stand komen.

De steiger van Bonaire werd aanmerkelijk verbeterd.

In aangename samenwerking met Uwen Raad kon in het afgeloopen jaar eene nieuwe salarisregeling voor de ambtenaren tot stand komen; de invoering daarvan wacht echter nog steeds op de gevraagde machtiging daartoe en op de vaststelling der Curaçaosche huishoudelijke begrooting voor het jaar 1923 door den Nederlandschen Wetgever, die beiden tot heden uitbleven.

Het onderzoek naar de mogelijkheid om Willemstad van drinkwater en de haven van drink- en ketelwater voor de schepen te voorzien, werd geregeld voortgezet.

Eene voorziening van 100 M3 per dag voor de haven en ongeveer 400 M3 per dag voor de stad acht de Chef van den Mijnbouwkundigen dienst uitvoerbaar.

Het onderzoek naar geschikste methode om daartoe te geraken, duurt voort.

Naar ik mij voorstel zullen in het nieuwe zittingjaar resultaten aan Uwen Raad kunnen worden medegedeeld, plannen aan het oordeel van Uwen Raad kunnen worden onderworpen en Uwe goedkeurig voor de uitvoering daarvan kunnen worden gevraagd.

Het ontwerp ven een nieuw regeeringsreglement voor de kolonie zal, naar ik vertrouw, in dit zittingjaar aan Uwen raad ter beoordeeling kunnen worden voorgelegd.

Een voorstel tot invoer van vaccinedwang wordt overwogen.

Het aan Uwen Raad reeds lang toegezegde ontwerp tot wijziging der zegelverordening 1908, is in het a.s. zittingjaar te verwachten, terwijl bij Uwen Raad nog steeds aanhangig zijn de drie navolgende ontwerp-verordeningen, te weten:

1o. tot wijziging van de Algemeene Verordening op den In- Uit- en Doorvoer 1908 (verhooging tarief invoerrechten):

2o. tot wijziging van de vergunningsverordening 1908 (verhooging van het tarief voor vergunningsrecht.)

3o. tot heffing eener belasting op enkele openbare vermakelijkheden op het eiland Curaçao, op de spoedige behandeling waarvan het Bestuur ingevolge door Uwen Raad gedane toezegging meent te mogen rekenen.

Eenige technische en niet belangrijke wijzigingen in enkele belastingverordeningen zullen mogelijk nog aan Uwen Raad in overweging worden gegeven.

Waar dus in de naaste toekomst wederom veel van Uwe toewijding en werkkracht zal worden gevorderd, eindig ik, Mijn Heeren, met de bede, dat de Almachtige Uwe werkzaamheden in het nieuw te openen zittingjaar met rijke vruchten moge zegenen.

Mijnerzijds kan ik U de verzekering geven van mijn ernstig verlangen om naar mijne beste krachten eendrachtig met U samen te werken tot meerderen bloei en welvaart van de kolonie en hare bevolking.

Ik verklaar de vergadering van den Koloniaen Raad voor het zittingjaar 1923/1924 geopend.

REDE
van den Heer PRAKKEN in den Kolonialen Raad op 30 April l.l.

Ingevolge onze toezegging in ons nummer van de vorige week plaatsen wij nu de rede van den Heer Prakken bij de Begrootingsdebatten *in extenso*:

MIJNHEER DE VOORZITTER.

„Wanneer ik overga tot beantwoording der rede van U, Mr. de VOORZITTER, en die van het geachte lid, den Heer MADURO, dan meen ik in de eerste plaats [illegible] ten zeggen over bezuiniging.

Het is de uitdrukkelijke wensch van den Gouverneur om te bezuinigen, waar mogelijk is. Trouwens, de begrooting wijst dit aan, waar in het afgeloopen jaar het subsidie-cijfer belangrijk minder zal bedragen dan de raming.

Weliswaar zijn de uitgaaf-cijfers slechts voorloopige, maar ook is achteraf gebleken, dat de ontvangsten nog 12.000 fl. méér zijn in verband met de in Nederland terugbetaalde rente door de Fransche Kabel Mij.

In ieder geval kan op een overschot gerekend worden.

— Het geachte lid MADURO maakt een vergelijking tusschen de jaren 1918 en 1924 en zegt dan, dat het nadeelig verschil in die jaren gelijk is gebleven.

Ik hoef hier eigenlijk niet te zeggen, waar de Heer MADURO het zeker beter weet dan ieder ander, dat de gulden, in 1918 niet gelijk is aan de gulden van heden. In verband hiermede is de toestand dan ook niet zóó slecht als de Heer Maduro die wel inziet, vooral waar een vergelijking tusschen die jaren aantoont, dat de ontvangsten 200% en de uitgaven nog geen 150% bedragen van die van 1918.

Ook in ander opzicht wordt getracht de belastingbetaler in Nederland zoo weinig mogelijk voor Curaçao te doen bijdragen. Ik heb hierbij het oog op de *militaire uitgaven*, die weliswaar niet op de Koloniale Huishoudelijke Begrooting voorkomen, maar die Nederland zich toch voor de Kolonie moet getroosten.

Nu *Mr. de Voorzitter*, een vergelijking tusschen de militaire uitgaven voor 1922 en de raming voor 1924 wijst aan, dat hier meer dan een ton wordt bezuinigd.

Die bezuiniging is verkregen door vermindering van het militair personeel met 1 officier, 1 sergeant-majoor-geweermaker, 1 sergeant-majoor-kwartiermeester en 25 man en verder door opheffing van het Militair Hospitaal met ingang van 1 Juni a. s., waarvoor tot afschaffing van het Militair Hospitaal-Personeel met uitzondering van den dokter en één ziekenverpleger kan worden overgegaan, terwijl alle niet strikt noodzakelijke uitgaven werden geschrapt.

Voor wat uw opmerking betreft, Mr. de V., omtrent de *splitsing der begrooting*, heb ik opdracht van den Gouverneur mede te deelen, dat — mede in verband met de opmerking in het *Eindverslag* waarin gezegd wordt, dat de Gouverneur de meening is toegedaan, dat er voorloopig van een splitsing van de begrooting, waarbij het Moederland de kosten van het onderwijs draagt, geen sprake kan zijn, — deze uitspraak niet de *wensch*, maar slechts de *verwachting* van den Gouverneur weergeeft. Het is een herhaling van hetgeen bij de behandeling van het ontwerp der gewijzigde onderwijsverordening in 1921 en begin 1922, als weergevende het standpunt van den Minister van Koloniën, is medegedeeld. Sedert is in Nederland de Commissie ingesteld, die een rapport zal uitbrengen over de wijziging van het Regeeringsreglement der Kolonie, in welk rapport, zooals reeds onder de *Algemeene Beschouwingen* van de *Memorie van Antwoord* is gesteld, zeer zeker ook het vraagstuk der gesplitste begrooting aan de orde zal komen.

Hierop kan het Bestuur niet voor- [illegible]

Met belangstelling zal echter de Gouverneur, de verlangens van den Raad in deze tegemoet zien, waar dit in Uw Raad spoedig zooals U, M. de V. medeelt, weer te berde zal komen.

Overgaande tot de beantwoording van in het *Eindverslag* gemaakte opmerkingen, heb ik de eer namens Zijne Excellentie den Raad mede te deelen, dat het Bestuur gaarne tegemoetkomt aan den wensch om de artt. 6, 87 en 118 te splitsen, zooals bij het Eindverslag is aangegeven.

In den uitgewerkten en toelichtenden staat der uitgaven zullen de noodige veranderingen worden aangebracht.

Naar aanleiding van de vraag of het niet eenvoudiger zou zijn, indien de *Curaçaosche Bank* haar eigen kosten droeg, zij opgemerkt, dat dit in werkelijkheid het geval is. Immers alle kosten van de *Curaçaosche Bank* worden op de K. H. B. gebracht en de teruggave dier kosten wordt onder de middelen en inkomsten ter goedmaking van de uitgaven der Kolonie opgenomen.

Een en ander geschiedt overeenkomstig art. 29 van de Curaçaosche Comptabiliteitswet, zooals dit art. bij de wet van den 21n December 1914 (Staatsblad 587 (P. Bl. 1915, no 8) is gewijzigd.

Namens het Bestuur kan worden medegedeeld, dat de accomodatie van de *Champion*, thans de *Johanna*, speciaal voor wat de 2e klasse passagiers betreft, veel beter is dan die van de *Estelle*.

Wat de *Landbouwkundige* betreft, het volgende:

De Landbouwkundige der Bovenwindsche Eilanden heeft zoowel op St. Martin als op St. Eustatius ploegen eg-demonstraties gehouden en verschillende leden der bevolking in de behandeling en het werken met die machines onderricht en vertoond gemaakt, hetgeen geleidelijk tot gebruik dier werktuigen bij particulieren zal leiden.

Verder werd de *hoenderteelt* bevorderd en met de kunst-broedinrichting geregeld gewerkt.

Ook aan *veeteelt* werd de noodige zorg besteed, en verwacht mag worden, dat de vee-verbetering goede resultaten op die eilanden zal afwerpen. Proefvelden ook van tot dusverre niet verbouwde gewassen werden zoowel op St. Martin als op St. Eustatius aangelegd en onderhouden en overal werd de bevolking op landbouwgebied zooveel mogelijk met raad en daad door hem bijgestaan en voorgelicht. Op het eiland Saba werden lezingen gehouden en voorlichting gegeven ter bestrijding der zich aldaar voordoende *aardappel-ziekte* en de middelen tot bestrijding daarvan aan de bevolking aan de hand gedaan.

ad art. 123e.

Namens den Gouverneur wordt hierbij toezegging gedaan, dat zooveel mogelijk zuinigheid zal worden betracht bij den voorgenomen bouw.

Ik heb gezegd.

Berichten uit de Kolonie.

Opening van den Kol. Raad.

Met het gebruikelijk ceremonieel had Dinsdag morgen de officieele opening plaats van het nieuwe zittingjaar van den Kol. Raad.

Tegenwoordig waren de Raad van Bestuur, de leden van den Kol. Raad, de Rechterlijke macht, alle hoofdambtenaren, de commandant van de Landmacht en tal van belangstellenden.

Voor het Raadhuis stonden de troepen van het garnizoen opgesteld, die de wapens presenteerden, terwijl het muziekkorps het *Wilhelmus* inzette, zoodra de Gouverneur, van zijn militairen adjudant Landzaet vergezeld, in open auto kwam aanrijden.

Door de Commissie van ontvangst, bestaande uit de Raadsleden PERRET GENTIL, ED. SENIOR en V. D. VEEN ZEPPENFELDT binnengeleid, hield de Gouverneur de Openingsrede, die wij aan het hoofd van ons blad hebben afgedrukt.

Na afloop werd de Gouverneur door dezelfde Heeren weer uitgeleide gedaan.

Te laat komen.

Door den Ministerraad is besloten, dat de werktijden der departementsambtenaren niet verlengd zullen worden.

Echter zijn, ten einde te laat in dienst treden tegen te gaan, op de departementen presentielijsten ingevoerd, welke vijfmaal per maand op *onbekende* en *wisselende* dagen bij in dienstreding geteekend moeten worden.

Onwettig te laat komen, hetzij tweemaal in één maand, hetzij twee achtereenvolgende maanden, telkens eenmaal per maand, leidt tot eene waarschuwing door den afdeelingschef, namens den Secretaris-Generaal. Bij herhaling volgt een laatste waarschuwing door den Secretaris-Generaal. Eerst daarna wordt gestraft met inhouding van een perodieke verhooging.

Excursie naar Bonaire.

Met het S.S. *Brion* wordt een excursie-tocht naar Bonaire op touw gezet. Afvaart van hier Zaterdagavond 19 Mei. Vertrek van Bonaire Maandag 21 Mei tegen den middag.

— Precies op dezelfde dagen en uren organiseert de voetbalvereeniging *Sparta* uitsluitend voor haar leden met hunne dames en genoodigden een dergelijke excursie naar Bonaire per stoomboot *Merida*.

Ontvangen.

Das Illustrierte Blatt, een Duitsch weekblad uitgegeven in Frankfurt a. M. dat 250 mark per nummer en 5000 mark (voor Holland één gld.) per kwartaal kost. Het geeft mooie platen op allerlei gebied in koperdiepdruk.

---

nog oppermachtig heerscht, en onvermoeid langs cactus en rots, en loeit en fluit en huilt en giert in ongetemde vaart.

Landbouw en veeteelt zullen, helaas, altijd gepost moeten worden als hoogst precaire meetellers in 't systematisch omhoogwerken van ons aan regen zoo vaak misdeeld eiland.

Daarom is 't zoo logisch, zoo uiterst consequent, al ons streven onwrikbaar te richten op dit ééne doel: onze haven te maken tot 'n model, tot een van de best geoutilleerde havens van de West-Indiën.

Emmabrug is 'n sta-in-den-weg, hoort thuis op den rommelzolder, is uit den tijd, is zoo iets als 'n kurk op de flesch, dus kurketrekker in actie, weg er mee.

En nu gaat 't niet aan, door misplaatste zuinigheid de schitterende op-en-toekomst van onze haven tegen te werken, door de lamlendige phrase: 't gaat immers niet, want er is geen geld.

Ach, mijn goeie beste menschen, kijk toch 's 'n beetje verder dan uw neuzen lang zijn.

Rotterdam had ook geen geld, zat tot over haar ooren in de schuld, maar 't graven van de Waalhaven bleek te zijn 'n onwrikbare eisch voor Rotte's welvaren, en doodkalm werd er idem zooveel ton opgenomen, en de Waalhaven werd gegraven.

Weet je wat ik doen zou, als ik iets te zeggen had?

Ik schreef 'n prijsvraag uit voor 'n tunnelbouw, want zoo'n onderzeesche doorsteek heeft, bij mij nog steeds verreweg de voorkeur als de meest afdoende de meest radicale oplossing.

Bij 't inkomen van de verschillende projets 't voor mij zoo'n door een commissie laten beoordeelen, daarna 't meest praktisch-economische bekroond en nu grootscheepsch reclame gemaakt over geheel de beschaafde wereld, en geloof me 't zou al heel raar moeten loopen als 'n leening voor dit doel, van dit proefje van een echt oud-Hollandsch durf niet zou blijken te zijn 'n reuzensucces in een minimum van tijd.

Geef mij plein pouvoir, en ik verzeker je, binnen 3 jaren, wandel je, en wiel je, en tuf je onder de haven van de Punda naar Otrabanda, terwijl steamers 'n meter of wat boven je brainbox de haven in- en uitschroeven.

Bezuiniging is goed, mits 'n staag en zich grootsch ontploolde vooruitgang. niet in 't gedrang komt.

En zoolang die ongelukkige Emmabrug, precies als 'n tolhek met 'n tolbaas op z'n trijpe pantoffeltjes, den toegang tot onze haven blokkeert, zoolang is er van vooruitgang met breed uitslaande wieken geen sprake.

Great Scott, wat is 'n paar ton, wat zijn 'n paar millioen, als de hoopvol lichtende toekomst van geheel 'n kolonie er van afhangt!

Durf, energie, Ausdauer, pep, zooals ze in Amerika zeggen, dat hebben we noodig, niet per gram, maar per duizendponder!

Heb ik gelijk of niet?

***

Heb nog iets in portefeuille over 'n lantaarpaal.

Over 'n lantaarnpaal?

Ja, heusch over 'n lantaarnpaal zonder kop, die minstens 'n kwart eeuw ze'n eigen dood staat te vervelen in 'n gangetje ten Oosten van het St. Elizabeth's Hospitaal. Stel je zelf nu 's in de plaats, van die in wind en stof en zon en regen vergrijsden vuurtoren in miniatuur.

'n Vijf en twintigjaren geleden, toen 't electrisch licht ze'n intree deed op Curaçao, werd ie doodgewoon 'n kopje kleiner gemaakt, en daar stond ie nu zonder leyensdoel alleen, heelemaal alleen in dat sombere gangetje afgesloten van de buitenwereld. Geen frisschigheid meer van passeerende hondjes, geen mannetje meer met poetslap, geen manneije meer met oliekan, geen mannetje meer met lucifer.

Is 't niet om je dood te kniezen?

En nu je die stramme oud-gediende nog 'n postje wil bezorgen op ze'n ouden dag, niet als lichtdrager, maar als drager van bengelende bel voor de bengels van Buitenbosch, nu is er rumor in casa op de gouvernementskantoren. Typewriters worden droog getikt, tongen droog gelikt, 't regent: „ik heb de eer", en „geef met den verschuldigden eerbied te kennen," en „overwegende" en „gezien en nog 's gezien," en dat allemaal om 'n ouwe lantaarnpaal die ze'n kop kwijt is, en zich toch zoo graag nog 'n beetje nuttig maken wil voor de maatschappij, meer speciaal voor de schoolgaande blackies van Sint Willibrord.

Gisteren van Blauwbaard gedroomd. Zuster Anna, ziet ge nog niets komen???

Ja, ik zie in de verte, 'n stofwolk oprijzen, en wacht even, nu zie ik 't duidelijk, in 't midden van die dwarrelende stof 'n ijzeren stormram, neen toch niet 'n „lantaarpaal", en…… toen werd ik wakker.

Tè mooi, om waar te zijn.

***

Dat ik 'n week te laat ben, is mijn schuld niet.

Had 9 vellen folio copie zoowat kant en klaar voor de Amigoe van 5 Mei l.l.

Vroeg, voor 't ter perse zenden aan iemand, wiens oordeel ik bijzonder hoogschat, eenige inlichtingen, om zoo mogelijk ingeslopene onjuistheden nog te kunnen rectificeeren:

En 't advies luidde: Jan Paul, doe me 'n pleizier, en schrijf over dat chapiter niet.

Daar zat ik met mijn gebakken peren.

Twee avonden van ingespannen denken en pennen voor niks.

Maar „all right" had ik gezegd, en met iets weemoedigs in mijn blik, heb ik woordgetrouw mijn pasgeboren papieren kindertjes gescheurd, in wel duizend snippers gescheurd, die hoogstwaarschijnlijk ergens in de buurt van Westpunt zijn neergedwarreld, en misschien de een of andere hongerige geit nog 'n lekker hapje bezorgd hebben.

Wat 'n troost is, schoon 'n schrale! Zoodat ge ziet, mijn waarde lezers, dat 't pad van 'n auteur onder de streep, niet steeds met rozen bestrooid is.

Of ik advies gevraagd heb over deez' copie?

Not me, Sir, dat doen we niet meer.

JAN PAUL.

San Willibrordo
Mei 8—'23.

Dr. Nunes.

Dr. Nunes, gouvernementsgeneesheer op St. Martin, is 4 April per SS. *Surinam* te Paramaribo aangekomen. Veertien dagen later vertrok hij weer per Fransche boot naar Guadeloupe, om vandaar uit naar Europa te vertrekken.

Zooals men weet, heeft Dr. Nunes een plaatsvervanger aangesteld gedurende zijn afwezigheid, nl. Dr. Emanuels, eveneens Surinamer van geboorte.

Een nieuwe houtsoort.

Men weet, dat hout, dat aan den invloed van het zeewater is blootgesteld, bijzonder bij haven- en sluiswerken, op den duur sterk door de beruchte paalworm wordt aangetast, ja zelfs geheel vernield.

Uit langdurige proefnemingen in Suriname is nu gebleken, dat daar twee houtsoorten voorkomen, die volstrekt niets van den paalworm te lijden hebben. Dit is te danken aan het kiezelzuur, dat in die houtsoorten aanwezig is.

Deze twee houtsoorten heeten de *Manbarklak* en *Basralocus*. Door de Amerikaansche Kanaal-Maatschappij te Panama werd dit bericht met de grootste belangstelling ontvangen, en onmiddellijk begonnen met dit hout proeven te nemen. Met de vroegere houtsoorten gebruikt aan de haven- en sluiswerken van het Panama-kanaal, werd een zeer slechte ervaring opgedaan. Al dit hout is in sterke mate aangetast en zal moeten vernieuwd worden.

Voor Suriname beteekent dat een reusachtig afzetgebied.

Misschien kunnen er wij hier in onze haven ook wel profijt van trekken.

Draadloos Station in Suriname.

Naar aanleiding van de reis van den heer D. MOLENKAMP, Chef van ons Draadloos Station, zegt in de *Memorie van Antwoord* op de *Begrooting van Suriname voor 1924* Gouverneur BARON VAN HEEMSTRA het volgende bij art. 56, 57 en 58.

„In den loop van het jaar 1922 werd door den Minister van Koloniën met eene tijdelijke opdracht naar de kolonie uitgezonden de heer D. MOLENKAMP, hoofd van den post voor draadlooze telegrafie in de kolonie Curaçao. Zijne opdracht luidde in het kort ongeveer als volgt: Het radiostation der Surinaamsche Bauxiet Maatschappij te Paramaribo te onderzoeken, en te beproeven in hoeverre daarmede eene geregelde verbinding met Curaçao en St. Martin tot stand te brengen zou zijn, en daarover rapport uit te brengen aan den Minister.

De uitslag van dat onderzoek was in het algemeen bevredigend.

Het bleek dat, na eenige verbeteringen een zeer voldoende verbinding met St. Martin en Curaçao kon worden verkregen, zoodat het station, wellicht in details nog eenigszins te verbeteren om een groote bedrijfszekerheid te bereiken, geschikt zou zijn, om eene voor publiek verkeer voldoende radioverbinding met genoemde Nederlandsche stations te geven.

Uit deze opdracht bleek, dat de Moederlandsche Regeering het vraagstuk eener publieke radioverbinding voor de kolonie weder ernstig onder oogen ziet, en ondergeteekende meent dan ook te mogen verwachten, dat dit vraagstuk thans haar oplossing nadert. Nadere bijzonderheden kan hij daaromtrent echter nog niet mededeelen.

Bij het bezoek van dezen deskundige aan de kolonie werd tevens vernomen, dat in den loop van dit jaar tot stand zou worden gebracht eene verbetering van de radiotelegrafische verbinding in de kolonie Curaçao c. a., en dat daarbij zouden beschikbaar komen een tweetal complete stations van voldoende capaciteit om daarmede eene verbinding tusschen Paramaribo en de overzeesche districten tot stand te brengen.

Verder zou een derde dergelijk station uit beschikbaar komende instrumenten, enz., door den technischen dienst op Curaçao gemakkelijk kunnen worden samengesteld.

Op deze mededeeling vatte de ondergeteekende het plan op om gebruik te maken van deze gunstige gelegenheid, welke zich voordeed, om tegen lage prijzen in het bezit te komen van [illegible] districtal stations, en dan nog met de [illegible] voorname daarvan een zusterkolonie, dus feitelijk zonder het Moederland [illegible] dan strikt noodig was geldelijk te belasten.

De ondergeteekende is van meening, dat een eigen Landsradiostation in verbinding zal kunnen treden met elk buitenlandsch station, zonder inbreuk te maken op de rechten van de *Compagnie française des câbles télégraphiques*.

Uit het voorgaande volgt, dat thans nog geene mededeelingen kunnen worden gedaan over de dienstregeling met het buitenland. Voor de ontvangst van nieuwsberichten zou eventueel gebruik te maken zijn van den in Nederland bestaanden persdienst, die radio-nieuwsberichten verspreidt."

Intusschen verdient het opmerking, dat de in het *Voorloopig Verslag* uitgedrukte meening, als zou het station op St. Martin krachtig genoeg zijn om daarmede Nederland direct langs ratiotelegrafischen weg te bereiken, op eene misvatting moet berusten. St. Martin werkt immers voor hare verbinding met het Moederland in den regel over New-York of Barbados.

Aan het in overweging gegeven denkbeeld om den gouvernementsradiodienst dadelijk bij zijne stichting commercieel in te richten, zal de noodige aandacht worden geschonken.

Bij eene keuze uit de eventueel zich aanmeldende sollicitanten voor den post van radiotelegrafist, zal bij overigens gelijk beoordeelde geschiktheid, zooveel mogelijk de voorkeur gegeven worden aan Surinaamsche jongelui, die in het bezit mochten zijn van het verschte diploma.

Het Regeeringsjubileum van de Koningin.

In een artikel, dat dezer dagen door Frederic Cunliffe-Owen in de *„New York Times"*, naar aanleiding van het a.s. zilveren regeeringsjubileum van Koningin Wilhelmina, werd gepubliceerd, wordt medegedeeld, dat verschillende landen door speciale missies bij de viering van het jubileum zullen worden vertegenwoordigd.

Engeland zal worden vertegenwoordigd door den Hertog van York en zijn bruid, Italië door den Kroonprins, Spanje door Koning Alfons, zwager, Infant Don Carlos en diens Fransche echtgenoote, Frankrijk door een harer maarschalken en de Vereenigde Staten door een voorname persoonlijkheid.

Wat beteekent het cijfer „Billioen."

Nu het Duitsche Rijksdeficit een hoogte van bijna twee billioen mark heeft bereikt, geeft iemand in de Berlijnsche *„Vorwärts* eenige praktische voorbeelden van wat het cijfer „billioen" beteekent.

Men neme aan, dat in 2500 Berlijnsche bars per lokaal 40 gasten ieder per dag 10 borrels drinken. Dat is dus 1 millioen borrels op een dag, een cijfer, dat helaas niet ver van de werkelijkheid af is, of er misschien nog onder blijft. Om nu echter een billioen borrels naar bovengenoemde opgave te verschalken, had het geëerde publiek voor 27.397 jaren moeten beginnen te drinken, dus in de ijsperiode of iets dergelijks.

Zoo iemand er plezier in zou hebben, om de cijfers 1 tot 1.000.000.000.000 op papiertjes te schrijven en hij voor elk cijfer 2 seconden krijgt, dan heeft hij noodig twee billioen seconden, of 333 miljard en 333 millioen minuten of 55 milliard en 555 millioen uren of 6.341.958 jaren, een tijdruimte, die misschien reiken zou om de Duitsche schulden te betalen.

Die schrijverij zou echter op een kleine moeilijkheid stuiten: de man zou reusachtige bosschen noodig hebben om ze voor het benoodigde papier te verwerken.

Een sigaret weegt 1 Gram. Een billioen cigaretten weegt 1 millioen ton. Deze millioen ton kunnen verpakt worden in 10.000 goederenwagens of in 2500 goedertreinen elk van 40 wagens. Deze treinen zouden (als elke trein 600 meter lang is) aan elkaar gekoppeld een lengte hebben van 1500 K. M., een afstand van Berlijn naar Parijs heen en terug. Een verslaafde rooker zou, als hij 50 cigaretten per dag zou rooken, aan een billioen cigaretten 54.794.240 jaar hebben te rooken.

De aanschouwelijkste voorstelling van een billioen krijgt men, wanneer men zich aan het naastbij liggende houdt en aanneemt dat de geduldsdraad van het Duitsche volk een billioen meter lang is. Dan kan je hem 25.000 maal om den equator winden. Prosit, Michel, betaal maar!

STAAT van het aantal vaartuigen, die het eiland CURAÇAO in de maand April 1923 aandeden, met de vermelding van hunne gezamenlijke inhoudsmaat.

	ZEILSCHEPEN.			STOOMSCHEPEN.		
	INHOUD IN M³.			INHOUD IN M³.		
Maand	Aantal	Bruto	Netto	Aantal	Bruto	Netto
April 1923	105	24.793	22.269	120	546.669	306.886
Vorige maanden	299	49.049	44.180	314	1.500.075	855.525
Totaal	404	73.842	66.449	434	2.046.744	1.162.411

Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en de visscherij.

Postwissels.

Door een verzuim onderzijds hebben wij de wijziging, die onlangs in het tarief voor *Postwissels binnen de kolonie*, is aangebracht, nog niet vermeld: A. - BINNEN DE KOLONIE:

Tot 12,50 gld. 5 cts.
van 12,50 tot en met 25 fl. 10 cts.
„ 25.- „ „ „ 50 „ 20 „
„ 50.- „ „ „ 100 „ 30 „
en voorts 10 ct. voor elke som van 50 fl. (of gedeeltelijk daarvan) boven 100 fl. tot een maximum bedrag van 500 fl.

Zeilvaart

gedurende de maand April 1923.

Binnengekomen van:		*Uitgezeild naar:*	
Aruba	17	Aruba	14
Bov. Eilanden	1	Bov. Eilanden	1
Bonaire	45	Bonaire	47
Columbia	4	Columbia	5
Guanta	1	Guadaloupe	1
Haiti	1	La Vela de Coro	7
La Guaira	2	Maracaibo	9
La Vela de Coro	12	Pampatar	2
Martinique	1	Pto Cabello	5
Maracaibo	9	Pto Rico	2
Pampatar	1	Sto Domingo	2
Pto. Cabello	6	Haiti	1
Pto Rico	3		
Sto. Domingo	1		
Trinidad	1		
Totaal	105	Totaal	96

Officiëele berichten.

Aan Mej. A. Scholtens, onderwijzeres 2de klasse aan de Wilhelminaschool alhier, is op haar verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

Aan den agent van politie 2e klasse J. Crafton is tot verder herstel van gezondheid een week verlofsverlenging verleend.

Aan de 2e klerk op St. Eustatius, Mej. Amy Johnson is op grond van tienjarigen onafgebroken dienst, een jaar verlof naar Amerika verleend.

De heer H. Statius Muller is tijdelijk belast met de functien van Lid van den Raad van Bestuur.

S. Hill is benoemd tot tijdelijk agent van politie 2de klasse op Aruba.

Voetbal-Competitie-Wedstrijden 1922—1923. Stand der Clubs.

Namen der clubs	gesp.	gew.	gel.	verl.	doelp. voor - tegen	pnt.	gem.
Sparta	8	5	3	0	11 — 1	13	1,62
Volharding	7	4	1	2	15 — 4	9	1.28
Jong Holland	9	5	1	3	15 — 8	11	1.22
Progreso	9	3	3	3	4 — 7	9	1.—
Asiënto	8	1	2	5	2 — 18	4	0,50
Leonid.	7	0	2	5	1 — 9	2	0,28

MUZIEKUITVOERING.

Programma

1. The U. S. Artillery Corps Marche A. Buglione
2. Si j'etais Roi. Ouverture A. Adam
3. Souviens toi. Valse E. Waldfeufel
4. El Anillo de hierro. Potpourri M. Marques
5. Am Bosporus. Turk Interm. P. Lincke
6. Potpourri sur „Il trovatore" G. Verdi.
7. Impromptu. Danza L. Miranda.
8. Pretty Please. One-Step H. von Tilzer.

Zondagavond om 7,30 BRIONPPEIN.

Bekendmaking.

Het publiek wordt herinnerd aan art. 7 en 9 der Verordening van 11 April 1923 (P.B. No. 14) luidende;

Art. 7.

„Voor elken hond, waarvoor belasting is voldaan, wordt door of van wege het hoofd of plaatselijk hoofd van politie, op verzoek van den belastingplichtige kosteloos een kenteeken uitgereikt.

„Dit kenteeken wordt jaarlijks door den Procureur-Generaal in de maand April vastgesteld.

„Tot primo Juli blijft het kenteeken van het onmiddelijk voorafgaande belastingjaar geldig.

Art. 9.

„Het kenteeken moet door den hond duidelijk zichtbaar en aan den halsband worden gedragen.

„Alle honden, die op den openbaren weg, alsmede op vo0r een ieder toegankelijk particulier erf worden aangetroffen zonder van het vereischte kenteeken voorzien te zijn, zijn ter beschikking van de politie en kunnen, indien het noodig wordt geoordeeld, onmiddelijk worden afgemaakt."

Het kenteeken zal dit belastingjaar den vorm van een halve maan en tot opschrift hebben het woord „CURAÇAO", het volgnummer en de getallen 19 en 23.

Het kenteeken is aan de hoofdwacht der politie te Willemstad verkrijgbaar.

Curaçao, den 1n Mei 1923.

De Procureur-generaal,
J. B. GORSIRA.
3—4

BUITENLAND.

Mussolini over het liberalisme.

Evenals de schipper spreekt over den wind en de landman over zijn koebeesten, zoo bekijkt Mussolini, de Italiaansche dictator, alles blijkbaar op de voornaamste plaats van het standpunt der regeerkunst.

Aan een artikel van Mussolini onder den titel *Kracht en Overleg*, in het tijdschrift *Gerarchia* ontleent de *Morning-post* het een en ander. Mussolini behandelt het *Liberalisme* niet als stelsel van vrijzinnigheid op elk gebied van menschelijke geestesuiting, niet als gemeenschapszedeleer of stelsel van volkshuishoudkunde, doch beschouwt het uitsluitend uit politiek oogpunt.

Liberalisme zegt hij, is niet het laatste woord en vertegenwoordigt niet de definitieve formule van de kunst van regeeren. Deze moeilijke en kiesche kunst, welke werkt met het weerbarstigste en bewegelijkste materiaal, dat er bestaat — n.l. de levenden — kent de Aristoteliaansche eenheid van tijd, plaats en handeling. De menscheid is meer of minder gelukkig geregeerd op duizenderlei verschillende manieren.

„Het liberalisme is het voortbrengsel en het overschot van de 19e eeuw, welke niet „stupide" was (zooals Daudet meent), omdat er geen domme onverstandige eeuwen zijn, maar afwisselend verstand en domheid in meer of minder hooge mate in elke eeuw. Men kan niet zeggen, dat het liberalisme als regeeringsstelsel, — omdat het goed was voor de 19e eeuw, welke beheerscht werd door de beide overheerschende verschijnselen van kapitalisme en nationalisme, — noodzakelijk aanvaard moet worden voor de 20e eeuw, welke reeds getoond heeft een van haar voorgangster sterk afwijkende karakteristiek te hebben.

„Feiten zijn meer waard dan boeken, ervaring meer dan de leer. Nu kenmerken de voornaamste ervaringen van na den oorlog, welke wij nog steeds voor oogen hebben, de nederlaag van het liberalisme, te weten het Russische communisme en het Italiaansche fascisme."

„Wat beteekent liberalisme?

„Beteekent het algemeen stemrecht en die soort van dingen? Beteekent het de Kamer in voortdurende zitting, zoodat zij steeds dat onbehoorlijk schouwspel kan bieden, dat algemeen walging had gewekt? Beteekent het enkelen in naam van de vrijheid het recht te geven de vrijheid van allen te vermoorden? Beteekent het ruim baan te maken voor de verklaarde vijanden van den staat, die krachtig bezig zijn hem te verwoesten? Vrijheid is geen doel, het is een middel. Als zoodanig dient men er toezicht op te houden en het te beheerschen.

„Ik verzoek de liberalen mij in de geschiedenis één regeering aan te wijzen, welke uitsluitend gegrondvest was op den wil des volks, met afzien van elk gebruik van macht. Een dergelijke regeering heeft nooit bestaan en zal er ook nooit komen. Geen regeering heeft ooit alle geregeerden gelukkig gemaakt. Hoe gij welk vraagstuk ook oplost, gij zult onvermijdelijk een groep ontevredenen vormen. Daar dit een grondregel van het regeeren is, zult gij alleen kunnen voorkomen, dat deze ontevredenheid een gevaar is voor de kracht van den staat wordt, door macht en door onverbiddelijke toepassing van die macht, zoodra zulks noodzakelijk is.

„Neem van welke regeering ook de macht weg — en met macht meen ik physieke gewapende macht — en laat haar alleen staan met haar onsterfelijke beginselen, en zij zal op genade en ongenade overgeleverd zijn aan de eerste de beste georganiseerde groep, welk tot haar ondergaag besloten is.

„Nu gooit het fascisme onlevenskrachtige theorieën op de vuilnisbelt. Als een partij de macht heeft, is zij verplicht zich te versterken en te verdedigen tegen allen. De menschen zijn misschien de vrijheid moe. Zij hebben er zich zat aan gegeten.

„Vrijheid is thans niet meer de reine, strenge maagd, voor wie de generaties van de eerste helft van de vorige eeuw hebben gestreden en den dood zijn ingegaan. Andere leuzen oefenen een heel wat grooter bekoring uit op de jeugd van thans — *orde, regelmaat, tucht.* Het fascisme kent geen afgoden, aanbidt geen vaste beelden, het is reeds heengeschreden en zal het, zoo noodig, nogmaals met een gerust hart doen, over het min of meer ontbonden lijk van de godin *Vrijheid.*"

Wat beteekent liberalisme? vraagt Mussolini (we komen hier nog eens op de vraag van hierboven terug).

En hij antwoordt niet: „het beteekende, — in de theorie van het begin der vorige eeuw — het streven om elken mensch te beschouwen als een broeder, die zonder aanzien van stand, alles in den Staat kan genieten, wat deze zijnen burgers biedt: gelijke aanspraken." Het beteekent: „Alleen vragen naar bekwaamheid en nuttigheid en daarbij de hand bieden zelfs aan de geringste"; 't beteekent: „In de later gebleken praktijk: wegcijfering uit het openbare en particuliere leven van elke dwingende godsdienstige leerstellige formule en dientengevolge openlijke of heimelijke bestrijding van elk dogmatisch Christendom en de daaruit voortvloeiende moraal; het beteekent: „de Christelijke naastenliefde in burgerkleeding en het atheïsme in salontoilet — van dit alles zegt hij niets. Mussolini beziet het liberalisme louter als regeerkunst. Doch ook onder dit opzicht heeft hij daarover even harde woorden — en waarheden — te zeggen als eenigen tijd geleden over de vrijmetselarij en strijkt het doodvonnis er over. Geen wonder dat de correspondent van de „*Morning Post*" de verzuchting slaakt, dat Italië zich van de dagen van Cavour wel verre verwijderd heeft. Is die afval van de verouderde en verdorde beginselen niet alom te constateeren omdat de menschelijke natuur geneigd is niet halverwege te blijven staan, doch uit vooropgezette stellingen de noodzakelijke gevolgtrekkingen te maken? Alleen maar — niet overal vindt men een Mussolini die deze consequenties in de goede richting doorvoert — althans op staatkundig terrein. Of men van den Italiaanschen dictator óók een afdoende, volstrekte verloochening van het wijsgeerig liberalisme verwachten kan, zal de toekomst moeten leeren.

Verdorven onderwijs.

Het onderwijs, door de Amerikanen op de Filippijnen ingevoerd, is totaal godsdienstloos, niettegenstaande zoo goed als alle inwoners der eilanden katholiek waren, zegt de *Javapost.* Den onderwijzers is het zelf verboden, God of godsdienst te vermeenen. Derhalve een zoo streng mogelijk doorgevoerde negatie van wat de mensch op de eerste plaats dierbaar moet zijn.

Het gevolg van dit systeem is, dat nu 't Filippijnsche volk gaandeweg van zijn godsdienst en katholieke zeden beroofd wordt.

Daarenboven legt de Regeering nog belemmeringen in den weg van het godsdienstig onderwijs. O ja, wel gaf men de priester het recht, om buiten schooltijd 2 maal per week ½ uur daaraan te wijden; maar als men bedenkt, dat dit 2 maal ½ uur liefst voor alle klassen te zamen geldt, dat de school daar van 7½—11½ en van 2—5 uur duurt; dat het ongeveer tegen zes uur ook donker wordt; dat de meeste onderwijzers, „*aufgeklärt*" als ze werden onder Amerikaansch regiem, het naar de catechismus-gaan eer tegenwerken dan bevorderen — gezwegen nog van den tijd, door de leerlingen aan sport en vrijen handenarbeid besteed —; dan kan men makkelijk begrijpen, wat van de godsdienstige opvoeding dier inlandsche kinderen op den duur moet terecht komen, en ook van hun zedelijkheid. Want „*moraal zonder godsdienst is even ondenkbaar als een huis zonder fundament.*"

„De verwildering der jeugd heeft dan ook zulke schrikbarende afmetingen aangenomen, dat iedereen er over klaagt en dat in de Kamers is voorgesteld, een cursus voor leeken-moraal in te voeren. Ook een reine onmogelijkheid!"

Tot die verwildering van zeden heeft ook het hare bijgebracht de gemengde opvoeding volgens het systeem Cempuis. „Jongens en meisjes gaan samen naar school, zitten naast elkaar en door elkaar, spelen zelfs samen. Men bedenke daarbij, dat zelfs op de lagere school opgeschoten, huwbare jongens en meisjes toegelaten worden, ja zelfs getrouwden."

Een Vincente Sotto, die 't anders niet nauw neemt met de zedelijkheid, doch zonder twijfel een ongewoon knap advocaat en publicist is, had een goed jaar geleden in zijn weekblad *El Independiente,* als caricatuur een Amerikaansch schoolgebouw, natuurlijk in gewapend beton, geteekend. Boven de ingangsdeur, waar drommen van jongens en meisjes zich verdrongen met boeken onder den arm, stond met groote letters: „We gaan studeeren." Boven de uitgangdeur, waar de jongelui zonder boeken en gearmd uitstroomden, las men in even vette letters: „Wij gaan trouwen"....

„Dezer dagen ontving ik de Filippijnsche post, en toevallig was daarbij een uittreksel uit het jongste jaarverslag van het hoofd der politie te Manilla over het schrikbarend zedebederf in de hoofdstad, met, naar ik schat 2 à 300 duizend zielen. Hij constateerde maar eventjes 100.000 lijders aan besmettelijke ziekte! Als eerste oorzaak gaf hij aan: *de toename der publieke huizen;* als tweede en nog voornamer: *de publieke scholen.* Deze samenkoppeling en die climax spreken boeken vol.

„*The Philippines' National Weekly*", een protestantsch tijdschrift, commentarieert als volgt: „Op de tweede plaats staat daar als grooter en gewichtiger probleem: dat der jeugdige leerlingen op de openbare school. De stedelijke politie heeft den toestand bestudeerd en zal wel weten op welke gronden zij beweren kan, dat meisjes van 12 tot 15 jaar op de hoogte zijn van dingen, die wij ons schamen zouden neer te schrijven. Wat denkt het publiek van deze zedelijke inzinking van kinderen, die nog de school bezoeken, naar men voorgeeft om zich te vormen en te bekwamen voor het verdere leven? Moeten wij toestaan en leidelijk toezien, dat onze scholen veranderd worden in rendez-vous voor een jeugd, aan vroegtijdige losbandigheid overgegeven?"

Dat zijn nu de mooie gevolgen van een gouvernement, dat met den katholieken godsdienst van het volk geen rekening wil houden, ja zelfs vijandig daartegenover staat. Zelfs de Amerikaansche Filippijnenkenner, Captain Mason Blunt, moet dit beamen. „Wanneer men zich afvraagt — aldus deze man van gezag — of de Regeering, vertegenwoordigd door de *Civil Commission,* vijandig staat tegenover de Katholieke Kerk, dan is het antwoord na kalm nadenken, zonder aarzelen en zonder draaien: Ja! Men kan zeggen, dat terwijl zij alle vijandelijkheid tegen de Katholieke Kerk in 't algemeen loochent, zij vijandig staat tegenover de Religieuze Orden. In theorie heeft ze er niets op tegen, dat de Kerk met rust gelaten wordt, maar zij is niet van plan om gelijke vrijheid aan de Orde en Congregaties te laten, als zij het met niet te open middelen verhinderen kan. Daar hebt ge de geheele positie in weinig woorden geschetst. Als men nu nagaat, dat het juist Orden en Congregaties zijn aan wie de zielzorg in het land is toevertrouwd, dan is de conclusie gemakkelijk te trekken. Iemand daarna nog willen overtuigen van de neutraliteit der Regeering, is twijfelen aan zijn verstand."

Voor een rechtvaardige behandeling van de katholieke *meerderheid* in de Filippijnen kunnen de Ver. Staten een les leeren van de manier, waarop de katholieke *minderheid* in Hindostan behandeld wordt.

De plannen van de Ku Klux Klan.

Het geheime genootschap in Amerika, dat verdacht wordt van de brandstichtingen van katholieke kerken in Canada, schijnt volgens De Courant nieuwe plannen te hebben.

William Higgetts, die beweert de organisator te zijn van de tegenwoordige Ku Klux Klanbeweging in Amerika, maakt op het oogenblik een reis door Canada om daar afdeelingen van het „Onzichtbare Keizerrijk" te stichten. Volgens zijn zeggen is hij daarmede in de Westelijke provincies van dat land reeds gereed.

Higgetts heeft verklaard, dat het in het voornemen der Klu Klux Klanbeweging ligt, om de tot dusverre in acht genomen geheimzinnigheid met maskers en lange mantels op te geven, en openlijk te gaan optreden op de wijze der Italiaanche fascisten, ten einde de hervormingen, waarop wordt aangestuurd, doorgevoerd te krijgen.

Higgetts zegt, dat de beweging ook naar Canada is overgebracht, omdat het geheele werelddeel Amerika tot één groot rijk moet worden vereenigd, hetwelk de wetten en idealen van het blanke ras over alle andere rassen der wereld zal weten door te voeren. Een soort van federatie wordt op het oogenblik daarvoor de meest geschikte vorm geacht en daardoor zou Canada niet noodzakelijkerwijs van Groot-Brittannië zich behoeven af te scheiden. Een dergelijke federatie zou ook den groote stroom van Europeanen naar de Nieuwe Wereld beter kunnen beteugelen, terwijl een absoluut verbod zou worden uitgevaardigd voor immigreerende Oosterlingen. Voorts zou over Mexico een mandaat moeten aanvaard worden.

De Canadeesche pers ziet in dat plan een poging tot annexatie van Canada.

Nieuwe brandstichting te Montreal.

Te Montreal is de vorige maand het Katholieke tehuis voor ongeneeslijke zieken door brand verwoesd. Het vuur brak in een elevator uit. Dank zij het heroische werk der zusters en bewakers konden de vierhonderd patiënten allen in veiligheid worden gebracht. Dit is de veertiende Katholieke instelling, die sinds enkele maanden wordt vernield.

Het totale verlies door deze brandstichtingen veroorzaakt, bedraagt reeds ruim 4 millioen dollar, de verloren relikwieën en kunstschatten nog niet medegerekend.

Een slavin der mode.

Te Londen daagde een Parijsche modefirma een klant voor de rechtbank, daar deze de schulden niet wilde betalen, welke zijn vrouw maakte voor haar toilet.

De man, een officier had duizend pond inkomen (plm. 12000 gulden). Maar de mode-rekeningen van zijn vrouw bedroegen 2 à 3 duizend pond per jaar. Zij had 50 à 60 avondjaponnen, waarvan zij zelfs de duurste niet meer dan driemaal droeg. Toen zij met den officier trouwde, had zij reeds veel toilet-schuld en hij had zijn eigendommen te gelde gemaakt om die schuld te betalen.

De rechter wees de vordering van de modefirma af, maar veroordeelde zeer sterk de spilzucht en modedwaasheid der vrouw. Hij zeide o.a. dat deze vrouw trachtte uit te blinken in de minder-intellectueele deelen van de samenleving, waar de waarde van een vrouw wordt afgemeten naar de veelvuldigheid, waarmee zij van japon verandert. Zelf-versiering was haar visie, haar doel en haar geloofsbelijdenis. Te trachten de best gekleede vrouw van Londen te zijn, beteekent een leven van luiheid, ijdelheid en dwaasheid.

Hij citeerde Hazlitt, waar deze schrijver zegt: „zij die hun kleedij tot het voornaamste deel van zich zelf maken, zijn gewoonlijk niet meer waard dan hun kleedij." En Victor Hugo; „de mode heeft meer kwaad gedaan dan de revolutie."

Voorloopig kan de mooi-aangeklee-de mevrouw het er mee doen. 't Is voor velen om eens over na te denken.